

26.11.2025

VN/29900/2025
VN/29900/2025-YM-2

Helsingin seudun liikenne HSL

Viitteenne: 194/08.00.00.01/2025 [MAL-suunnitelma 2027]

Ympäristöministeriön lausunto Helsingin seudulle valmisteilla olevasta uudesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta

Tausta

Helsingin seudun liikenne HSL on aloittanut Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman ja sen vaikutusten arvioinnin valmistelun. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa määritellään tavoitteet ja toimenpiteet seudun liikennejärjestelmän kehittämiseksi sekä lähivuosille että pidemmälle aikajaksolle.

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma on MAL-sopimuskautta 2028–2039 varten päivitettävän MAL-suunnitelman liite ja sovitetaan yhteen sen kanssa. EU:n uudistetun TEN-T-asetuksen myötä kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmat (SUMP, Sustainable Urban Mobility Plan) ovat tulleet vaatimukseksi kaupunkisolmukohdille, kuten Helsingin seudulle. Liikennejärjestelmäsuunnitelma on samalla Helsingin seudun SUMP-suunnitelma.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksen ja sen vaikutusten arvioinnin on tarkoitus valmistua lausuntoja ja kannanottoja varten alkuvuonna 2027. HSL on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa vaikutusten arviointiohjelman luonnoksesta sekä vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelmasta. Ympäristöministeriö esittää kuultavana olevasta vaikutusten arviointiohjelmasta seuraavat huomiot ja näkökohdat.

Ympäristöministeriön lausunto

SOVA-lainsäädännön velvoitteet

Arviointiohjelma sisältää joitakin viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin (200/2005, jäljempänä SOVA-laki) ja asetukseen (347/2005, jäljempänä SOVA-asetus) liittyviä epätarkkoja ja osin virheellisiäkin mainintoja. Tästä syystä ympäristöministeriö tuo esiin seuraavaa.

Ympäristöarvioinnissa suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen selvittää ja arvioi suunnitelman tai ohjelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja laatii ympäristöselostuksen. Ympäristöselostuksen tulee olla SOVA-lain 8 §:n ja SOVA-asetuksen 4 §:n mukainen. Lisäksi ympäristöarviointi sisältää lisäksi kuulemisten järjestämisen, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamisen päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamisen (SOVA-laki 8–11 §).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4-10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

kirjaamo.ym@gov.fi

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma on yksi SOVA-asetuksen 1 §:ssa luetelluista ympäristöarviointia edellyttävistä suunnitelmista ja ohjelmista. Myös muut kuin SOVA-asetuksen 1 §:ssa mainitut viranomaisen lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen määräykseen perustuvat suunnitelmat ja ohjelmat edellyttävät ympäristöarviointia, mikäli ne täyttävät SOVA-lain lain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitut edellytykset ympäristöarviointivelvoitteen täyttymiselle (SOVA-asetus 1 §:n 2 mom.).

Ympäristöarvioinnin lisäksi SOVA-laissa säädetään yleisestä velvollisuudesta selvittää suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutukset. Säännös (3 §) koskee sellaisia eri toimialoilla valmisteltavia suunnitelmia ja ohjelmia, jotka eivät edellytä ympäristöarviointia.

Edellä kuvattu SOVA-lainsäädännön soveltamisala tulee ottaa huomioon myös MAL-suunnitelman valmistelussa.

Ympäristöarviointi osana suunnitelman valmistelua

SOVA-lain mukaan kyseessä olevan suunnitelman hyväksymistä koskevasta päätöksestä taikka suunnitelmasta on käytävä ilmi perusteltu kannanotto siitä, miten ympäristöselostus ja mielipiteet ja lausunnot sekä ympäristönäkökohdat ovat vaikuttaneet suunnitelman ja vaihtoehtojen valintaan.

Arviointiohjelmassa on nostettu esiin arviointiin liittyvä haaste, joka aiheutuu MAL- ja liikennejärjestelmäsuunnittelun prosessien eriaikaisuudesta ja tarkkuustason eroista. Tästä näkökulmasta ympäristöministeriö pitää hyvänä, että prosessin kokonaisuutta esitetään arviointiohjelmassa lähestyttävän iteratiivisen suunnittelun periaatteiden mukaisesti ja prosessin kehittäminen on tarkoitus dokumentoida systemaattisesti, jolloin mahdollistetaan jatkuva oppiminen tulevilla suunnitelmakierroksilla. Arviointiohjelman mukaan nyt laadittavana oleva liikennejärjestelmäsuunnitelma on tarkoitus valmistella iteroiden, vaikutuksia arvioiden ja arviointia hyödyntäen.

Ympäristöministeriö pitää hyvänä, että ympäristöarviointi ja muu arviointiohjelmassa kuvattu vaikutusten arviointi on kiinteä osa suunnitelman valmistelua. Ympäristöministeriö pitää hyvänä myös sitä, että vaikutusten arviointiohjelmassa on tunnistettu tarve kiinnittää huomiota vaikutusten arvioinnin laadun säilyttämiseen, vaikka prosessia pyritäänkin keventämään.

Arvioinnin kohde ja vaihtoehdot

Ympäristöministeriö katsoo, että arviointiohjelmassa kuvattu vertailupohja (nollavaihtoehto), jossa merkittävää maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämistä ei tehdä nykyisin jo päätetyn kehittämisen lisäksi ja tuleva kehitys vuoteen 2045 mennessä otetaan huomioon, on perusteltu. Muilta osin olisi vaikutuksenmukaista kohdentaa vaihtoehtojen tarkastelu sellaisiin keskeisiin arvioinnin kohteena olevan suunnitelman ratkaisuihin ja sisältöihin, joilla on tai saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Nämä vaihtoehdot tarkentunevat suunnitteluprosessin edetessä.

Vaikutusten selvittäminen ja raportointi

Arviointiohjelman perusteella arvioinnissa tullaan selvittämään varsin kattavasti suunnitelman toteuttamisesta aiheutuvat erityyppiset SOVA-lain edellyttämät ympäristövaikutukset sekä myös muita vaikutuksia. Arviointiohjelmassa on myös tunnistettu vaikutuksiin liittyviä syysuhteita ja vaikutusketjuja sekä kuvattu arvioinnin käytettävää tietoperustaa ja menetelmiä. Ympäristöministeriö korostaa erityisesti ilmastovaikutusten (hillintä ja sopeutuminen) arvioinnin tärkeyttä, jota olisi mahdollisuuksien mukaan hyvä tehdä myös määrällisenä arviointina.

Arviointiohjelman mukaan ympäristöarviointi tehdään osana suunnitelman muuta vaikutusarviointia. Arviointi on tarkoitus raportoida laadittavassa "arviointiselostuksessa". Ympäristöselostus voi olla osa muitakin vaikutuksia kuin ympäristövaikutuksia, koskevaa asiakirjaa. Tähän liittyen ympäristöministeriö tuo kuitenkin esiin, että ympäristöselostuksen tulisi olla muusta aineistosta selkeästi erottuva osa.

Arviointiohjelmassa on tuotu esiin Helsingin kaupunkiseudun kansainvälinen merkitys ja ympäristöministeriö pitää hyvänä, että arviointiohjelmassa on tunnistettu tarve arvioida myös suunnittelualueen ulkopuolelle mahdollisesti kohdistuvat merkittävät vaikutukset. Ympäristöministeriö toteaa myös, että mikäli liikennejärjestelmäsuunnitelmalla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen sopimuspuolen tai EU:n jäsenvaltion alueelle tulee toimia SOVA-lain 10 §:n mukaisesti.

Kansliapäällikkö

Juhani Damski

Erityisasiantuntija

Ruusa Degerman

Jakelu

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Kopion saajat

VN/29900/2025-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: